Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto SM014:00/2018

07.01.2019

Eduskunta
Hallintovaliokunta

HE 213/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arpajaislakia siten, että pelipisteisiin eli esimerkiksi kauppojen ja kioskien tiloihin sijoitettuja raha-automaatteja voisi jatkossa pelata ainoastaan tunnistautuneena. Verkkopelaamisen tavoin henkilökohtaisen pelitilin kautta tapahtuva tunnistautunut pelaaminen mahdollistaa pelaamisen hallintaan ja seurantaan liittyvien mekanismien käyttöönottamisen myös raha-automaattipelaamisessa. Ehdotuksen tavoitteena on tehostaa rahapelipolitiikkamme keskeisintä tavoitetta rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisestä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että tavara-arpajais-, bingo- ja tavaravoittoautomaattilupiin liittyvää menettelyä helpotettaisiin. Muutoksen tavoitteena on keventää yleishyödyllisen ja vapaaehtoisen järjestötoiminnan omaan varainhankintaan liittyvää hallinnollista taakkaa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan tunnistautunutta raha-automaattipelaamista koskevien arpajaislain ja rahanpesulain muutosten osalta 1.1.2022 ja muita arpajaisia kuin rahapelejä koskevien arpajaislain muutosten osalta syksyllä 2019.

Ehdotus pelipisteissä tapahtuvasta tunnistautuneesta raha-automaattipelaamisesta

Rahapeliyhteisöt yhdistyivät vuoden 2017 alussa uudeksi Veikkaus Oy:ksi. Arpajaislain muuttamista koskeneeseen ehdotukseen (HE 132/2016 vp) antamassaan mietinnössä (HaVM 25/2016 vp) hallintovaliokunta piti muun ohella tärkeänä, että arpajaislain seuraavassa uudistuksessa keskityttäisiin konkreettisiin toimenpiteisiin rahapelihaittojen ehkäisemiseksi.

Raha-automaatti on merkittävin yksittäinen ongelmia aiheuttava pelityyppi Suomessa. Tunnistautunut pelaaminen antaa tekniset mahdollisuudet sille, että pelaamiseen voidaan liittää tarpeellisia riskipelaamisen hallintaan liittyviä mekanismeja. Pakollinen tunnistautuminen, pelaaminen henkilökohtainen pelitilin kautta, pelaamiseen liittyvät rajoitukset ja muut riskipelaamisen hallintaan liittyvät mekanismit ovat jo käytössä Veikkaus Oy:n verkkopelaamisessa. Esityksessä ehdotetaan, että rahapelaamista koskevien haittojen ehkäisemisen ja vähentämisen tehostamiseksi pelitilin kautta tapahtuva tunnistautunut

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

pelaaminen laajennettaisiin jatkossa myös pelipisteissä tapahtuvaan raha-automaattipelaamiseen.

Muutoksella voidaan tehostaa myös rahapelaamiseen liittyvää ikärajavalvontaa. Alaikäisenä aloitettu rahapelaaminen lisää huomattavasti riskiä aikuisiän ongelmapelaamiselle ja kaikkea rahapelaamista koskee arpajaislaissa säädetty 18 vuoden vähimmäisikäraja. Tunnistautuneena pelaamisella voidaan paremmin varmistaa, että raha-automaattia pelaavat ovat täysi-ikäisiä, sillä tunnistautunut raha-automaattipelaaminen edellyttäisi aina pelitilin avaamista ja Veikkaus Oy:n asiakkuutta.

Esityksessä ehdotetaan, että pakollinen tunnistautuminen raha-automaattipelaamisessa tulisi voimaan vuoden 2022 alusta. Kyse on tietoteknisesti mittavasta hankkeesta ja muutokseen on syytä varata mahdolliset aikatauluriskit huomioiden riittävän pitkä aika. Veikkaus Oy voisi jo ennen vuotta 2022 omaehtoisesti varustaa raha-automaatit tunnistautuneen pelaamisen mahdollistavilla laitteistoilla ja ohjelmistoilla ja pelaaminen voisi tällöin tapahtua ehdotetulla tavalla tunnistautuneena jo ennen lain voimaantuloa.

Pakollisen tunnistautumisen ulkopuolelle jäisivät raha-automaatit, jotka on sijoitettu Veikkaus Oy:n pelisaleihin. Veikkaus Oy voisi kuitenkin varustaa nämäkin raha-automaatit tunnistautuneen pelaamisen mahdollistavilla laitteistoilla mutta laissa säädettyä pakkoa siihen ei olisi.

Rahapelipolitiikkamme onnistumisen kannalta vaikuttavat rahapelihaittojen vähentämistoimenpiteet, kuten riskipelaamisen hallintaan liittyviä mekanismeja sisältävä tunnistautuneena pelaaminen, vähentävät yleensä myös rahapelituottoja. Veikkaus Oy:n kokonaistuottoon vaikuttavat kuitenkin useat seikat, kuten esimerkiksi muiden rahapelituotteiden liikevaihdon muutokset. Rahapelihaittojen vähenemisen seurauksena ehdotuksella olisi toteutuessaan myös yksilön ja yhteiskunnan taakkaa ja kustannuksia vähentäviä vaikutuksia. Rahapeliongelman laajuus huomioiden haittakustannusten kokonaisuus Suomessa lasketaan todennäköisesti sadoissa miljoonissa euroissa.

Asetuksella säädettävät tunnistautuneeseen pelaamiseen sisältyvät riskipelaamisen hallintaan liittyvät mekanismit sekä asetus menettelystä, jolla varmistetaan, että pelaaminen tapahtuu tunnistautuneena, on tarkoitus valmistella yhdessä Poliisihallituksen, sosiaali- ja terveysministeriön rahapelihaittaasiantuntijoiden, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, rahapelihaittojen ehkäisytyössä toimivien järjestöjen sekä Veikkaus Oy:n kanssa.

<u>Ehdotukset rahanpesulain ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta ja arpajaislakiin sisältyvän erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisesta</u>

Rahanpesudirektiivin vaatimuksia asiakkaan tunnistamisesta on sovellettava kaiken tyyppisiin rahapeleihin, paitsi jos rahanpesun tai terrorismin rahoituksen riskit ovat todistetusti alhaisia. Tällaisten poikkeusten tulee olla tiukasti rajoitettuja ja ne tulee erikseen perustella.

Voimassa olevassa rahanpesulaissa pelikasinon ulkopuolelle sijoitetut perinteiset käteisellä rahalla tai debit-maksukortilla pelattavat raha-automaatit eivät kuulu lain soveltamisalaan, koska niihin ei ole arvioitu liittyvän kohonnutta tai korkeaa riskiä rahanpesusta. Tämä poikkeus ei koske voimassa olevan arpajaislain 3 §:ssä määriteltyä erityisautomaattia, jota pelataan tunnistautuneena ja johon arpajaislain perustelujen mukaan voi kuulua erilaisia maksamis- ja

voitonmaksujärjestelyjä. Eritysautomaattia koskeva määritelmä sisällytettiin arpajaislakiin rahapeliyhteisöjen yhdistämistä koskevan lakimuutoksen yhteydessä. Käytännössä Veikkaus Oy ei ole kuitenkaan tuonut tällaisia lain mahdollistamia uudentyyppisiä automaatteja yleisölle pelattaviksi.

Arpajaislakia koskevan ehdotuksen mukaan tunnistautunut raha-automaattipelaaminen tapahtuisi siten, että pelaaja on kirjautuneena pelitililleen. Nykyisin käytössä olevien maksutapojen lisäksi pelitilin kautta tapahtuva raha-automaattipelaaminen mahdollistaa teknisesti pelin maksamisen myös pelaajan pelitilillä olevilla varoilla. Raha-automaatteihin on teknisesti mahdollista liittää muunkin tyyppisiä uudenlaisia maksamisjärjestelyitä. Esityksen mukaan tunnistautuneena pelattaviin raha-automaatteihin sovellettaisiin jatkossa rahanpesulakia, koska soveltamisalan ulkopuolelle jättäminen ei olisi rahanpesudirektiivin tarkoittamalla tavalla enää perusteltua. Samalla lainsäädännön selkeyttämiseksi arpajaislain erityisautomaatin käsite kumottaisiin.

Kuluttajan kannalta rahanpesulain muutoksella ei olisi merkittäviä vaikutuksia raha-automaattipelaamiseen. Rahanpesulaki edellyttää, että pelaajan henkilöllisyys pitää todentaa esimerkiksi silloin, jos panos tai voitto on vähintään 2000 euroa. Tyypillisessä raha-automaattipelaamisessa pelin panokset ja voitot ovat kuitenkin tätä laissa säädettyä kynnysarvoa huomattavasti pienemmät.

Ehdotukset muita arpajaisia kuin rahapelejä koskeviksi muutoksiksi

Arpajaislakia ehdotetaan muutettavaksi tavara-arpajaisten, bingopelin ja tavaravoittoautomaattien lupamenettelyn osalta. Tavara-arpajaisluvan enimmäispituus ehdotetaan nostettavaksi kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen ja bingoluvan kahdesta vuodesta kolmeen vuoteen. Ilman tavara-arpajaislupaa järjestettävien pienarpajaisten arpojen yhteenlaskettua myyntihintaa koskeva enimmäisraja ehdotetaan nostettavaksi 2000 eurosta 3000 euroon. Lisäksi bingopelin toimeenpanemisesta annettavan tilityksen tilityskauden enimmäispituus pidennettäisiin kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen. Näiden muutosten on tarkoitus tulla voimaan syksyllä 2019 sen jälkeen, kun tarvittavat tietojärjestelmämuutokset on saatu toteutettua.

Kyse olisi eduskunnassa parhaillaan käsiteltävänä olevan rahankeräyslain kokonaisuudistuksen lisäksi niistä keventävistä lainsäädäntömuutoksista, joilla helpotettaisiin yleishyödyllisen ja vapaaehtoisen järjestötoiminnan omaan varainhankintaan liittyvää hallinnollista taakkaa.

Neuvotteleva virkamies Jukka Tukia

Tiedoksi

sisäministeri Mykkänen
kansliapäällikkö Salmi
erityisavustajat Andersson-Bohren ja Rautanen
osastopäällikkö Lammi
sisäministeriö/oikeusasiat
sisäministeriö/poliisiosasto